

Nunatta pissarititaanik qimminut uumasuutinullu allanut nerisassianik, pisortanit namminersortunillu piginneqataaffiusumik tunisassiorneq, imminut akilersinnaasumik ingerlanneqarsinnaanersoq paasiniarlugu, Naalakkersuisut Upernaakkut Ataatsimiinnermi 2017-imi agguaassassamik nalunaarusiornissaannik peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.
(Inatsisartunut ilaasortaq Peter Olsen, Inuit Ataqatigiit)

aamma

Qimminut nerukkaatissiorfimmik nunatsinni pilersitsisoqarsinnaaneranut iluaqutissartai ajoqutissartaalu pillugit Naalakkersuisut UPA2017-imut nalunaarusiamik suliniuteqaqqullugit inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Tamatumani aningaasaqarnikkut piumasaqaatinngortussat tunisassiornissamullu tunngasut ilanngullugit.
(Inatsisartunut ilaasortaq Anthon Frederiksen, Partii Naleraq)

pillugit

Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliap

siunnersuutip aappassaaneerneqarneranut

ISUMALIUTISSIISSUTAA

Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliap suliarinninnermini ilaasortarai:

Inatsisartunut ilaasortaq Siverth K Heilmann, Atassut, siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Aqqaluaq B Egede, Inuit Ataqatigiit, siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Justus Hansen, Demokraatit
Inatsisartunut ilaasortaq Suka K Frederiksen, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Iddimangiu Bianco, Inuit Ataqatigiit

UPA2016-imi ulloq 19. april 2016-imi siullermeerinerup kingorna ataatsimiititaliap siunnersuutit misissorpai.

Siunnersuutit imarisaat siunertaallu

Inuit Ataqtigiit siunnersuutaat (UPA2016/40) nunatta pissarititaanik qimminut uumasuutinullu allanut nerisassianik pisortanit namminersortunillu piginneqataaffiusumik tunisassiorneq imminut akilersinnaasumik ingerlanneqarsinnaanersoq pillugu misissuinissamik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik nassataqassaaq.

Partii Naleqqap siunnersuutaa (UPA2016/141) qimminut nerukkaatissiorfimmik nunatsinni pilersitsisoqarsinnaanerata iluaqtissartai ajoqtissartaalu, tassungalu ilanngullugit aningaasaqarnikkut piunasaqaatinngortussat tunisassiornissamullu tunngasut pillugit nassuiaateqarnissamut Naalakkersuisut peqquneqarnerannik nassataqassaaq.

Narsami nersutinik toqoraavimmi aalisakkanillu suliffissuarni perlukut igitassallu annikillisarneqarnissaannik anguniagaqarnerup saniatigut nunanit allanit nerukkaatissanik eqqussuinerup annikillisinneqarnissaannik kissaateqarneq ilaatigut siunnersuutitut tunngavilersuutigineqarpoq.

Misissuineq nassuiaallu UPA2017-imi agguanneqartussaassapput.

Siunnersuutit Inatsisartunit siullermeerneqarnerat

Siunnersuutit siullermeerneqaramik Inuit Ataqtigiinnit, Partii Naleqqamit, Atassummit Naaja Nathanielsenimillu (attaviitsoq) taparserneqarput, akerlianilli Siumut, Demokraatit Naalakkersuisullu UPA2016/141-mut taamaallaat tapersiippat, tamatumalu kingunerisaanik UPA2016/40 itigartinneqartussatut inassutigalugu. Tamanna tunngavigalugu siunnersuutit Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliamut suliarineqartussanngorlugit innersuunneqarput.

Ataatsimiititaliap siunnersuutitik suliarinninnera

Qimminut nerukkaatissat taakkuninngalu tunisassiorneq uteqqiattumik sammineqartarsimapput Inatsisartunillu arlaleriarlutik oqaluserineqartarsimallutik. Taamaalilluni aalajangiiffigisassatut siunnersuutip UPA1997/5-ip saniatigut apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiaq UPA2010/74 kiisalu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiaq UKA2015/74 innersuussutigineqarsinnaapput, naak kingulliullugu taaneqartoq Inatsisartut ataatsimiittarfianni siullermeerinissaq sioqqullugu tunuartinneqarsimagaluartoq.

Tassunga atatillugu qimminut nerukkaatissanik tunisassiorneq periutsit marluusut arlaat atorlugu ingerlanneqarsinnaasoq ataatsimiititaliamit oqaatigineqassaaq, taakkulu tassaapput nersutinik toqoraavinnit aalisakkanillu suliffissuarnit perlukunik igitassanillu (annertunerusumik annikinnerusumilluunniit) suliarineqanngitsunik tunisassianik (1) tuniniaaneq aammalu (2) nioqqtissianik, suliarineqarnertik suliareqqinneqarnertillu pissutigalugu nioqqtinut tikisitanut ilisimaneqartunut nioqqtissanullu assingusunut eqqussorneqartunut sanilliunneqarsinnaasunik nioqqtissiorneq.

Ingerlatseqatigiiffiit arlallit qimminut nerukkaatissanik pisariitsumik qangaaniilli nioqutissiorsimasorinarput, taamaattoqarsimassappalli ikittuinnaat tunisassianik suliareqqissaakkanik aallarniinissamut suliniuteqarsimasorinarlutik. Pisariitsumik tunisassioriaaseq suliffissanik nutaanik nassataqarsinnaanngitsutut aammalu ingerlalluassaguni annikitsuinnarmik isertitsissutaassasoq Naalakkersuisut tassunga atatillugu siusinnerusukkut (1997¹) naliliipput, tassa perlukut igitassallu akiliilluni iginneqartussaagaluit tunisassiornermi toqqammavigineqarmata.

Aammattaaq Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoq UPA1997/5-ip siullermeerneqarneranut akissuteqaammini ima oqaaseqarpoq:

”...soorlu nunatsinnut eqqussukat pillugit kisitsisitigut paasissutissani takuneqarsinnaasoq eqqussukat ima amerlatiginngillat, suliffeqarfimmik qimminut nerukkaatissiornermik siunertaqarluni suliffiusussanik pilersitsinissaq piviusorsiorpallaarani...”

Taama naliliineq suliffissuaqarnermi eqqakkat arrorsinnaasut atorluarneqalernissaat pillugu KANUKOKA-p nalunaarusiaani (2005) inerniliussamut naapertuussorinarpoq. Nalunaarusiami ilaatigut qimminut nerukkaatissanik tunisassiornermut takussutissiorartoqarpoq, tassani makku allassimallutik:

”...aarlerinarnerpaatut nalilerneqartoq tassaavoq qimminut nerukkaatissat 9.000 tonsit tunisiffissaqarsinnaassanersut. Oqaatigineqareersutut nunatsinni tunineqarsinnaasutut naatsorsuutigineqartunit taakku annertunerupput ...”

”... [taamaattumik] siunissami pisussanik misissueqqissaarnermi matumani aningaasaqarneq ajalusoqqunagu tunisassiat ilarparujussuisa avammut tunineqarnissaat naatsorsuutigineqartariaqarpoq ...” (Inatsisartut allattoqarfiani nutserisoqarfimmit nutserneqartoq).

Taamaakkaluartoq tunisassiorfimmik allanngorannngitsumik (ataavartumik) pilersitsinissaq aningaasaqarnikkut illersorneqarsinnaasoq “isumaqarnartoq” nalunaarummi inerniliunneqarpoq – naak tamatuma peqatigisaanik ilimaginninnerinnaat nalunaarummi aallaavigineqarsimasorinarput, taamaattumillu inerniliineq nangaassuteqarfiusariaqarsorinarluni. Nalunaarusiaq maanna (ukiut 11-t kingorna) pisoqalisimasutut isigineqartariaqarunarpog, taamaattumillu aalajangiinissamut iliuseqarnissamulluunniit tungavissatut naammattutut immi isigineqarsinnaanani.

Tassunga atatillugu qimminut nerukkaatissanik tunisassiornermik aningaasaqarnikkut

akilersinnaasumik pilersitsinissami akilersinnaassutsip sukumiisumik misissoqqissaarneqaqaarnissaa pisariaqartoq ataatsimiititaliap Naalakkersuisut (1997¹) isumaqatigai. Tamatuma saniatigut ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq UPA1997/5-ip aappassaaneerneqarnerani Naalakkersuisut ima oqaaseqarmata:

”...Naalakkersuisut qimminut nerukkaatissanik tunisassiornermut misilittakkanik nalunaarusianillu katersinialerput ...tamatuma kingorna aningaasaqarnikkut misissoqqissaakkat misilittakkallu kikkunnit tamanit nioqutissiornermik taamaattumik aallartitsiniartunit pissarsiarineqarsinnaalissapput ...”

Misilittakkat katersat - suli pigineqassappata - misissuineranut/nassuiaammut siunnersuut una akuerineqassappat malitseqartitsissutaajunnartumut aallaavigissallugit piukkunnartutut ataatsimiititaliamit isigineqarput.

Ataatsimiititaliamit aamma maluginiarneqarpoq sikusarnera akilersinnaassusermut immikkut unammilligassaqartitsisoq, tassa tunisassiorlut tunisassiassanik pilersorneqarnerannut, tamatumalu kingorna nioqutissiat naammassisat nassiussorneqarnissaannut siku aalajangiisuussammat. Taamaalilluni tunisassiat ilarparujussuisa nunap immikkoortuini qimminik qimuttoqarfiusuni piffissap ilaani – ukiup qanoq ilinera sumiinnerlu apeqqutaatillugit – umiarsuarmik orninneqarsinnaanngitsuni tunineqartarnissaat naatsorsuutigineqartariaqarpoq. Taamaattumik akilersinnaassusermik misissuisoqassappat tunisassiorlut inissisimaffii aamma isummerfigineqartariaqarsorinarput.

Tassunga atatillugu ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq Naalakkersuisunit siusinnerusukkut (1997²) oqaatigineqarsimammat *”qimminut nerukkaatissanik nioqutissiorneq najukkami namminermit suliniutigineqarpat pitsaanerussasoq”* – tamatumalu kingorna Naalakkersuisut (2010³) oqaatigaat *”tunisassiorfinnilli taamaattumik aallartitsiniartarneq namminersortunut isumagittinneqartariaqartoq”*. Taama isumaqarneq siunnersuutip matumani pineqartup suliarineqarneranut sanilliullugu annertuumik allannguuteqarsimasorinangilaq.

Tassunga atatillugu qimminut nerukkaatissanik tunisassiornermik aallartitsisinnaanermut Namminersorlutik Oqartussat sooq ilaatinneqartariaqarnersut, tassungalu ilanngullugu namminersortut tunisassiorfimmik pilersitsinissaanni maanna suut akimmisaarutaanersut siunnersuuteqartut ersersissimangikkaat ataatsimiititaliaq isumaqarpoq.

¹ Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoq. UPA1997/5-ip aappassaaneerneqarneranut akissuteqaat.

² Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoq. UPA1997/5-ip siullermeerneqarneranut akissuteqaat.

³ Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu. Apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiamut UPA2010/74-imut akissuteqaat.

Greenland Businessimi Greenland Venturemilu inuussutissarsiutinik siuarsaalluni aaqjissuussinerit atuuttut ataatsimiititaliamit matumani innersuussutigineqassapput, tamatumani namminersortut ilaatigut tunisassianik ineriartortitsinermut atugassanik aningaasanik qinnuteqarnissaminnut periarfissaqarlutik. Tamatuma saniatigut Greenland Business suliniutinut piukkunnartunut ukiumoortumik 50.000 – 300.000 kr.-inik tapiissuteqarnissamik neqerooruteqartarpoq, Greenland Venturelu aningaasanik annaaneqaratarsinnaasunik ungasinnerusumut isigisumik atugassanik aningaasaliisartutut atuulluni.

Aammattaaq § 37 naapertorlugu apeqquteqaammut akissut nr. 52-2016 ataatsimiititaliamit innersuussutigineqarpoq, tassani allassimalluni nersutinik toqoraavimmit perlukut igitassallu atorlugit qimminut nerukkaatissanik tunisassiorneq Neqi A/S-imit aallartinneqarsimasoq. Nunatsinni tuniniaanissamut akuersissutit pisariaqartinneqartut pissarsiarinissaat siunertaralugu nersutinik toqoraaviup inuussutissat pillugit aqutsisoqarfik (Fødevarestyrelsen) maanna oqaloqatigaa, iluatsitsissanngikkunilu tunisassiat EU-mi tunisinnaanissaat naatsorsuutigalugu.

Qimminut nerukkaatissiorfimmik nunatsinni pilersitsisoqarsinnaaneranut nassuiaammik Naalakkersuisut UPA2017-imi saqqummiussilersaartut, tassanilu Neqi A/S-ip misilittagai aallaavigineqassasut Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisoq paasissutissiivoq. Tassunga atatillugu Neqi A/S-ip qimminut nerukkaatissanik tunisassiornera piffissami ikaarsaariarfiusumi tunisassiornerup aningaasaqarnikkut imminut napatissinnaasumik ingerlalnissaata tungaanut sullissinermut isumaqatigiisummik ikorfartorneqarsinnaneranut periarfissaq nassuiaammi aamma nalilerneqartariaqartoq ataatsimiititaliaq isumaqarpoq.

Tamanna tunngavigalugu siunnersuut matumani pineqartoq, tassungalu ilanngullugu pingaartumik ingerlatseqatigiiffimmik pisortanit namminersortunillu piginneqataaffiusumik pilersitsinermut tunngavissamik misissuisoqarnissaanik siunnersuut (UPA2016/40) pisariaqarnersut apeqquserneqarsinnaasoq ataatsimiititaliaq isumaqarpoq. Taamaalillunilu KNI A/S-ip, Namminersorlutik Oqartussanit tamakkiisumik piginneqartup, Neqi A/S aqutarimmagu ataatsimiititaliamit eqqaasitsissutigineqassaaq.

Illuatungaatigulli ataatsimiititaliamit oqaatigineqassaaq qimminut nerukkaatissiorfimmik nunatsinni pilersitsisoqarsinnaanera iluaqutissartai ajoqutissartaalu pillugit nassuiaasiortoqarnissaanik siunnersuut (UPA2016/141) politikikkut partiinit tamanit isumaqatigineqarmat aammalu tamatuma peqatigisaanik ingerlatseqatigiiffimmik pisortanit namminersortunillu piginneqataaffiusumik pilersitsinermut tunngavissamik

misissuisoqarnissaanik siunnersuut (UPA2016/40) partiinit amerlanerussuteqarluartunit taperserseqarmat.

Tamatuma saniatigut ataatsimiititaliamit oqaatigineqassaaq qimminut nerukkaatissanik tunisassiorfiliortoqarpat tamatuma isertitanik annertuunik suliffissanillu nassataqarnissaa, tamatumalu saniatigut imminut pilersornerulernissamik anguniakkamut siuarsaaqataanissaa naatsorsuutigineqarlunilu upperineqarmat. Taamatut naatsorsuutiginninneq oqaluttuarisaaneq malillugu immaqa tunngavissaqanngissorinarsinnaasoq, nassuiaateqartoqarneratigulli/misissuisoqarneratigulli qulaajaavigineqarsinnaasoq.

Tassunga atatillugu siunnersuutit nassuiaasoqarneranik/misissuisoqarneranik taamaallaat nassataqassasut aammalu akuerineqassagunik tunisassiorfimmik pilersitsinissamut Naalakkersuisunut pisussaaffiliinaviangitsut ataatsimiititaliamit oqaatigineqassaaq. Akerlianik siunnersuutit paasissutissatigut tunngavissanik atorluarneqarsinnaasunik pissarsinissamut peqataaqataassapput, tamatumalu kingorna nunatsinni qimminut nerukkaatissanik tunisassiorfiliortoqarnissaanut atatillugu Namminersorlutik Oqartussat (annertusisamik) atuuffeqassanersut atuuffeqartariaqassanersullu pillugu politikikkut oqallinnermut tunngavigineqarsinnaallutik. Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliaq isumaqarpoq isumaliutissiissummi matumani isumaliutigisani aalajangiiffigisassatullu siunnersuutiniq suliaqarnini tunngavigalugit aalajangiiffigisassatut siunnersuutininut marluusunut, 40/141, allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussinissaq naleqquttuusoq.

Allannguutissatut siunnersuut:

Nunatta pissarititai pisuussutaalu atorlugit nunatsinni qimminut uumasuutinullu allanut nerukkaatissanik tunisassiorfimmik Namminersorlutik Oqartussanit tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit pigineqartumik ataatsimik arlalinnilluunniit, tassungalu aamma ilanngullugu piginneqatigiilluni ingerlatseqatigiiffittut ilusilinnik pilersitsinissami niuernikkut aningaasaqarnikkullu – tassungalu ilanngullugu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut - piumasaqaatinngortussat pigineqarnerisut pillugu qulaajaanissamut nassuiaammik UPA17-imi saqqummiusseqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

Paatsuungasoqaqqunagu makkununga atatillugu ataatsimiititaliap naatsorsuutigisani erseqqissaatigissavai:

- nassuiaasiortoqassappat tamatumani perlukunik igitassanillu annerusumik minnerusumilluunniit tunisassianik suliarineqanngitsunik tuniniaaneq pinnagu tunisassianik suliareqqissaakkanik tunisassiornermik pilersitsineq aallaavigineqassasoq. Taamaalilluni nassuiaat tunisassioriaatsimik pisariitsumik

taamaallaat isummerfiginnittoq atuussinnaassuseqassanersoq qularnarpoq, tak. tamatuma malitsigisaanik isertitat suliffeqarfiillu pillugit Naalakkersuisut siusinnerusukkut naliliinerat (1997⁴).

- nassuiaasiortoqassappat nersutiniq toqoraavik Neqi A/S qimminut nerukkaatissanik tunisassiornermik aallartitsippat nunatsinni tunisassiorlut arlaqarnissaannut tunngavissaqarnersoq nassuiaammi isummerfigineqassasoq.
- Nassuiaat pisortat tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit aningaasalersueqataanissaannik kaammattuummik ilaqartinneqassappat tamatuma peqatigisaanik aningaasalersuinissap sivisussusissaa annaasaqaratarsinnaanerlu isummerfigineqassasut. Tassa imaappoq pisortat aningaasaataasa annaaneqarnissaat ilimanaateqarnersoq aamma/imaluunniit tamatuma kingorna tunngavigineqartut ajalusoormeri kingunerisaaanik amerlanernik aningaasaaliisoqassanersoq.
- nassuiaasiortoqassappat qimminut nerukkaatissanik tunisassiorfimmik pilersitsineq kisiat isummerfiginagu aammali uumasuutitut nerisassiat isummerfigineqassasut – tak. UPA2016/40-p taasissutissartaa.

Siunnersuutit aningaasaqarnikkut kingunerisassa

Aalajangiiffigisassatut siunnersuutit piviusunngortinneqarneranni aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassat siunnersuummut tunngavilersuummi nassuiaatigineqartassasut Inatsisartut suleriaasianni § 33, imm. 1-imi allassimavoq.

Aningaasaqarnikkut kingunerisassat 500.000 kr.-it missaanniinnissaat (ukioq naallugu AC-tut sulisorisaaq ataaseq) siunnersuuteqartut tamarmik missingerpaat. Naliliineq apeqqusissallugu Naalakkersuisut tunngavissaqartissimangilaat, taamaattumillu allatut naliliinissamut ataatsimiititaliaq aamma tunngavissaqarsorinngilaq.

Siusinnerusukkut oqaatigineqareersutut nunatsinni qimminut nerukkaatissanik nioqutissiornermik aallartitsinissamut periarfissat pillugit nassuiaammik Naalakkersuisut UPA 2017-imi saqqummiussilersaartut ataatsimiititaliamit aamma oqaatigineqassaaq, tassanilu siunnersuutit ilanngunneqarnissaat naatsorsuutigineqartariaqarluni. Taanna malillugu siunnersuutit aningaasaqarnikkut kingunerisassaat tamarmiusut imaluunniit ilaat missingersuutitut sinaakkusiussap naalakkersuisoqarfiup nammineq nassuiaataanut ilaatinneqartussatut naatsorsuutigineqartariaqartup iluani akilerneqarsinnaasutut aamma naatsorsuutigineqartariaqarput.

⁴ Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoq. UPA1997/5-ip aappassaaneernejarneranut akissuteqaat.

7. maj

UPA2016/40
UPA2016/141

Ataatsimiititaliali pissusissamisoorsoraa oqaatigissallugu siunnersuutit
naatsorsuutiginnngisamik pisortat karsiisa aningaasartuuteqarnerannik
nassataqassagaluarpata aningaasartuutit taakku aningaasaliissutit immikkoortinneqareersut
iluini akilerneqassasut, taamaattoqassappallu suliniutit allat tunullinneqarnerannik
kinguneqartariaqassalluni.

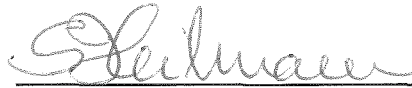
Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

Ataatsimiititaliap isumaqatigiittup allannguutissatut siunnersuut akuerineqassasog inassutigaa.

7. maj

UPA2016/40
UPA2016/141

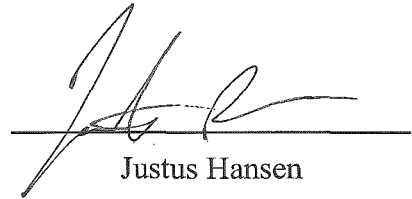
Taama oqaaseqarluni isumaliutissiisummilu oqaatigineqartut paasinnilluni
ataatsimiititaliap siunnersuutit aappasaaniigassanngortippai.

Siverth K Heilmann
Siulittaasoq

Aqqaluaq B Egede
Siulittaasup tullia

Justus Hansen

Suka K Frederiksen

Iddimanggiu Bianco